

Nr 370.

Av herrar **Andersson** i Leabo och **Petersson** i Broaryd,
*om anvisande av medel till ett statens skogsutdik-
ningsanslag m. m.*

År efter år har arbetslöshetsproblemet kommit att intaga en allt mera dominerande ställning i vårt ekonomiska och politiska liv. Inom alla befolkningskategorier och över hela vårt land synes arbetslösheten alltmera utbreda sig.

Att här gå närmare in på frågan om arbetslöshetens nuvarande art, omfattning och orsaker samt dess ödesdigra verkningar för enskilda, kommuner, landsting och stat torde vara onödigt. Omfattande och grundliga utredningar, utförda av sakkunniga med olika inställning till problemet såsom sådant, ha under de sista tre åren sett dagen.

En synnerligen skarp bild av arbetslösheten för närvarande ger statens arbetslöshetskommissions skrivelse till Konungen den 14 december 1932 angående medelsbehovet för återstoden av budgetåret 1932—1933 samt för budgetåret 1933—1934. För oktober månad 1932 var totala antalet hjälpsökande arbetslösa 123,584 st.

Till denna A. K:s skrivelse av den 14 december må några korta reflektioner anknytas.

Påfallande är arbetslöshetens på senaste tiden ökade utbredning även å landsbygden, till och med i de rena jordbrukslänen. Jord- och skogsbrukets ökade svårigheter framträda här skarpt och särskilt markerat i vissa Norrlandslän, såsom i Västernorrlands och Norrbottens län. Omkring 18 % av alla till A. K. den 31 oktober 1932 rapporterade hjälpsökande arbetslösa hänföras direkt till gruppen "Jordbruk och skogshushållning". Härtill kommer, att av gruppen "Arbete ej hänförligt till annan grupp", upptagande nära 40.000 hjälpsökande, ett stort antal säkerligen haft sin huvudutkomst i grovarbete vid jordbruk eller i skog. Slutligen måste man räkna med ett mycket stort antal hemmasöner och småbrukare, vilka i realiteten äro arbetslösa men som dock klara sig fram utan att söka hjälp.

Inräknas på detta sätt samtliga arbetslösa, som direkt eller till huvudsaklig del ha sin utkomst av jord- och skogsbruksarbete, kommer antalet inom denna grupp säkerligen att närma sig antalet av samtliga inom övriga grupper upptagna.

Denna detalj är av intresse därför att så gott som alla tänkbara möjligheter att anordna tillfälliga arbeten av arbetslöshetsbekämpande karaktär innebära utomhusarbete och i regel dylikt av relativt krävande art.

En mycket grov överslagskalkyl över, hur många som skulle kunna ta emot tillfälliga grovarbeten utomhus, har ett visst värde.

I första hand medtagas därvid män i de arbetsföra åldrarna mellan 18 och upp till 60 år. Enligt 1927 års arbetslöshetsräkning skulle c:a 6 % av anmälda arbetslösa vara under 18 år och c:a 7 % över 60 år, varför sålunda sammanlagt c:a 13 % av totalantalet av denna anledning skulle borträknas. Vid många arbetsplatser förekomma emellertid även vissa lättare arbeten, som mycket väl kunna utföras av minder- och överåriga, varför man med visshet vågar räkna med siffran 13 % såsom hög, även om fördelningen på åldersgrupper sedan 1927 något förskjutits.

Vissa yrkesgrupper ha större förutsättningar för tillfällig övergång till grovarbeten utomhus än andra. Om man följer indelningen i yrkesgrupper i A. K:s nämnda skrivelse, kunna följande grupper i första hand anses lämpade härför. Grupperna I: A och B, II: A, B, D, E och K, III, IV: D samt grupp VI. Av grupp II: C medräknas helt approximativt 5,000 st. De sålunda medräknade grupperna upptaga tillsammans c:a 110,000 man. Det måste betonas, att denna gruppindelning är helt schematisk och att givetvis inom vissa medtagna grupper finnas mindre väl lämpade undergrupper, men då motsatsen är fallet inom de uteslutna yrkesgrupperna, kan felet ej bli av betydelse för åsyftat resultat.

Minskas beräknade totalsumman av för utearbete lämpliga med 13 % för minder- och överåriga samt för säkerhets skull med 5 % för invalider, svaga eller på annat sätt speciellt olämpliga, erhålles en slutsumma av c:a 90,000 arbetslösa, vilka borde kunna antaga tillfälligt anordnade utearbeten. Inga som helst korrekationer ha då gjorts för arbetslösa men ej anmälda hemmasöner och småbrukare.

Statens arbetslöshetskommissions rapport per 30 november visar en stegring av arbetslösheten under november månad med omkring 24,000 man till c:a 147,000 anmälda.

För budgetåret 1933—1934 måste man därför säkerligen räkna med en totalsiffra på över 100,000 man, vilka kunna ta tillfälligt utomhusarbete.

Allmänna principer för arbetslöshetens bekämpande.

All kamp mot arbetslösheten måste inriktas efter tvenne olika linjer. Den ena avser skapandet av *varaktiga arbetstillfällen*, vilka vid slutligen inträdande förbättrad arbetstillgång komma att kvarstå och på normalt sätt konkurrera om arbetskraften. Hit höra exempelvis de åtgärder, som kunna vidtagas för att befrämja ökad användning av inhemskt bränsle, träkolsdrift för motorer av olika slag o. s. v.

Den andra linjen avser en *tillfällig hjälp* genom beredande av arbete eller utdelande av understöd utan motprestation och detta på sådant sätt, att vidtagna åtgärder beräknas upphöra vid förbättrad arbetstillgång. Hit höra alltså vissa grundförbättringsarbeten, såsom vägbyggen, dikningsarbeten o. s. v.

Givetvis flyta de båda linjerna på många punkter mer eller mindre samman. En lyckad skogsdikning, för att ta ett exempel, skapar ökade arbetstill-

fällen även för framtiden i den mån markens förbättrade produktionsförmåga ger sig uttryck i livskraftigare bestånd, som behöva vård.

De åtgärder, som från det allmännas sida kunna vidtagas, måste givetvis få en växlande karaktär, allteftersom de avse att hjälpa olika befolkningskategorier. Men alla de hjälpaktioner, som igångsättas, borde dock i möjligaste mån uppfylla vissa villkor, vilka torde kunna sammanfattas i en kort regel: Hjälpåtgärderna få icke bidraga till att förvärra och förlänga arbetslösheten.

Borde icke alla ansvarskännande medborgare därvid kunna ena sig om följande tre huvudpunkter, då det gäller att på olika sätt motverka arbetslösheten.

Alla hjälpåtgärder böra i möjligaste mån ordnas så,

- punkt 1. att de icke motverka en förbättring eller minska arbetstillgången i öppna marknaden;
- punkt 2. att de icke göra de arbetslösa direkt intresserade av att kvarstå som "arbetslösa" eller "reservarbetare" och att de icke komma andra än ofrivilligt arbetslösa till godo;
- punkt 3. att de bli produktiva.

Innebörden av dessa tre grundsatser klargöras kortast med några exempel.

Punkt 1.

Sedan länge har den regeln tillämpats, att ett arbete, som ändock inom nära framtid skulle utföras med inom orten befintlig arbetskraft, icke fått disponeras som reservarbete. Omläggningen av en gata, utdragandet av en vattenledning, ett vägbygge, som stått nära i tur, kunna nämnas som exempel härå. Likaså vissa dikningsarbeten, som normalt utförts med kronoparker-nas fasta skogsarbetarestam, o. s. v. Dylika arbeten komma ej heller att medtagas i de förslag, vi i fortsättningen ämna framlägga.

Ett typiskt exempel på, hur genom anslag till arbetslöshetens bekämpande en ungefär lika stor arbetskvantitet förloras, som den som vinnes, är avverkningar av sådan typ, att statsmedel lämnas till täckande av kostnaderna exempelvis för timmeravverkning, som utföres i syfte att lindra arbetslöshet, men för vilken med rådande prisnivå ekonomisk bärighet icke uppnås. I detta fall skulle sålunda med skattemedel en erkänt förlustbringande avverkning möjliggöras och en relativt ökad virkesutsläppning ske, som endast kunde vinna avsättning genom att enskilda skogsägare eller andra statsskogar måste inskränka sina avverkningar i ungefär motsvarande grad. Genom dylikt förfaringssätt skulle arbetslösheten i viss mån förflyttas men icke på något sätt motarbetas.

En liknande verkan måste befaras, om statsbidrag utlämnades till gallringar i yngre skog, där nämnvärd del av virkesutbytet kan tillvaratagas, ett förslag, som ganska mycket debatterats. Det virke, som tillreddes vid dylika statsunderstödda gallringar, skulle ofelbart uttränga det utan stats-

bidrag framställda och i ungefär samma kvantitet. Vi anse oss därför icke våga gå in för förslag i detta syfte.

Punkt 2.

Av alla hjälpåtgärder torde kontantunderstödet vara den minst lämpliga, och verkningarna därav bli mera ödesdigra med ju högre belopp detsamma utgår. Sådan som den mänskliga naturen nu tyvärr synes vara, trivas många bättre med en liten inkomst utan arbete än med att arbeta för en något högre inkomst. Kontantunderstöd underblåser arbetsoviljan, försvagar ansvarskänslan och gör till sist understödstagaren oduglig som medborgare i ett samhälle, där individens självansvar och självverksamhet räknas som bärande moment.

Efter vad all erfarenhet synes ge vid handen medför kontantunderstödet en kraftig ökning i arbetslösheten, genom att många ej ens våga åtaga sig erbjudna mera tillfälliga arbeten av fruktan för att kontantunderstödet kanske skall indragas. Denna hjälpform bör därför endast i rena undantagsfall, där inga möjligheter att ordna arbeten finnas, tillämpas för verkligen arbetsföra personer.

Av största betydelse för ett verkligt bekämpande av arbetslösheten är, att arbetsvillkoren vid reservarbeten icke bli sådana, att de draga arbetskraften från arbetet i öppna marknaden. Särskilt på landsbygden är det en icke ovanlig företeelse att en skogs- eller jordbruksarbetare, som söker klara sig själv, blir sämre ställd än de, vilka låta samhället ta hand om sig. Sättas reservarbetarnas arbetsvillkor bättre än de i orterna vanliga ha vi gjort arbetslösheten permanent, d. v. s. så länge samhället har råd att betala.

Lönerna vid de av oss i fortsättningen föreslagna reservarbetena böra därför icke sättas högre än de i öppna marknaden å respektive orter för skogs- och lantarbetare rådande.

Punkt 3.

Då det gäller anordnandet av reservarbeten böra mera lyxbetonade arbeten undvikas till förmån för verkligt produktivt arbete.

De medel, som ställas till arbetslöshetskampanjens förfogande, måste användas på sådant sätt, att de ställa oss bättre rustade mot påfrestningar av olika slag, som framtiden kommer att föra med sig. På detta sätt kan i en svår tid ett betydelsefullt uppbyggnadsarbete utföras, vars frukter vi själva och våra efterkommande i framtiden få skörda.

Till produktiva arbeten vilja vi hänföra exempelvis dikningsarbeten, vägbyggnader, röjningsgallringar, beteskulturarbeten, arrondering och stenröjning av svårbrukade åkrar, vissa elektrifieringsarbeten samt sist och ur synpunkten av framtida arbetstillgång kanske viktigast de åtgärder, som kunna gynna en ökad avsättning av inhemskt bränsle.

Till produktiva kunna vi icke räkna stora flertalet av de förslag till arbeten i och för ernående av skenfria järnvägs korsningar, som tidigare diskuterats.

Förslag till vissa åtgärder i och för arbetslöshetens bekämpande.

a) Tillfälliga hjälpåtgärder.

De förslag till arbetslöshetens bekämpande, som i det följande göras, avse produktiva arbeten i första hand, avsedda för landsbygdens, samhällenas och småstädernas arbetslösa. Arbetsplatserna bli spridda och komma att i möjligaste mån förläggas i relativ närhet av de arbetslösas bostadsorter. Därest förslagen vinna riksdagens bifall, vågar man antaga att statens arbetslöshetskommission i huvudsak kommer att kunna ägna sig åt städernas och de rena industridistrikternas hjälpbehövande.

Vi ämna här icke beröra de anslag, vilka A. K:s verksamhet för budgetåret 1933—1934 kan tänkas komma att kräva, utan nöja oss endast med ett konstaterande av att kommissionen för första hälften av 1933 räknar med att anställa i medeltal c:a 27,000 reservarbetare.

Icke heller vilja vi här gå in på väganslagen sedda i stort, då dessa redan i statsverkspropositionen upptagits med betydande belopp, ej heller på elektrifierings- och större vattenregleringsarbeten.

De förslag, som framställas, komma att omfatta arbetsobjekten skogsdikning, skogsodlings-, röjnings- och andra liknande arbeten, beteskultur, arrondering och stenröjning av vissa svårbrukade åkrar, vissa vägbyggnader samt slutligen förslag i syfte att åstadkomma en ökad förbrukning av inhemskt bränsle. De ge sålunda ett uttryck för jord- och skogsbrukets bidrag till skapandet av arbetstillfällen.

För att underlätta dessa enligt vår uppfattning synnerligen betydelsefulla förslags genomförande, göres varje arbetslinje till föremål för en särskild punkt. Var och en av dessa kan sålunda oberoende av de övriga föra en bit på väg mot målet, ehuru först alla tillsammans kunna ge verkligt betydande resultat.

För verksamhetens handhavande gäller att finna enklast möjliga former, och vi anse, att de bestämmelser, som gälla för "anslaget till understödjande av vissa tillfälliga skogsvårdsåtgärder å enskildes skogar" (kungl. kungörelsen nr 57: 1932) härvid kunna stå som förebild. Skogsvårdsstyrelser, hushållningssällskap och vägstyrelser äro väl skickade för en dylik uppgift och kunna säkerligen också under förutsättning av tillräcklig ersättning för förvaltningsarbetet inom ramen av den nuvarande organisationen åtaga sig densamma.

Motionärerna förutsätta här åtgärder från Kungl. Maj:ts sida av sådan art, att å staten tillhöriga marker arbetstillfällen beredas i en omfattning, som svarar mot samma verksamhet å enskildes skogar.

För att statsfinansiellt möjliggöra ett bekämpande av arbetslösheten enligt i det föregående antydda riktlinjer, torde *ett samarbete mellan stat, kommun och enskilde vara den framkomligaste vägen*. Detta kan ske på följande sätt. Staten lämnar ett bidrag till åtgärdernas genomförande på 40—50 % å beräknad kostnad enligt uppgjord plan. Den kommun, från vilken de arbetslösa antagits till ett visst företag, må om så anses lämpligt bidraga exempelvis genom

sin arbetslöshetskommitté med intill 40 % å den beräknade kostnaden. Markägaren släpper till resten.

För särskilt hårt skattetyngda kommuner bör möjlighet ordnas att erhålla statsbidrag till viss del å det kommunala bidrag som utgår.

Till grund för beräknade arbetskostnaden skola läggas i orten gällande dagsverkspriser i fria marknaden.

Om sålunda ett fullgott skogsdikningsdagsverke taxeras i högst 5 kronor och skogsvårdsstyrelsens förvaltningsbidrag sättes till 20 % å beräknat statsbidrag, skulle alltså varje dylikt dagsverke kosta staten $5 \times 40 \% + 0,40$ eller 2,40 kronor. Läggas härtil extra bidrag till vissa hårt skattetyngda kommuner samt möjligen någon del i centrala verks kostnader, i medeltal sammanlagt omkring 20 öre, kommer dock statens totala utgift per dikningsdagsverke icke att uppgå till mer än 2,60 kronor. I de fall att statsbidraget uppgår till 50 % blir motsvarande kostnad vid 5 kronor dagsverkspris $2,50 + 0,50 + \text{c:a } 0,30$ eller summa c:a 3,30 kronor. Då nettokostnaden per effektiv arbetsdag för en reservarbetare i medeltal för budgetåret 1931—1932 uppgick till 6,89 kronor skulle av oss föreslagen hjälpform sålunda ställa sig minst dubbelt effektiv eller hälften så dyrbar. Även om man räknar med ett kommunalt bidrag med i medeltal 20 % å beräknad kostnad, kommer summan av det allmännas utgifter relativt sett bli mycket låg vid denna hjälpform.

En eventuell invändning i anledning av framställt förslag bör omnämnas.

Kan man våga hoppas på markägarna, deras intresse, ekonomiska förmåga att bidraga och samhällssolidaritet i den utsträckning, som erfordras? Vi våga tro så. Erfarenheterna från utnyttjandet av det s. k. "2 millionersanslaget" peka i denna riktning. Största svårigheten kommer att möta i de skattetyngda kommuner, där svår arbetslöshet länge rått. Den allmänna utarmning, som inträtt i dessa, gör det svårt både för den enskilde och kommunen att nämnvärt bidra, så mycket mera som genom depressionen skogsägarens möjligheter att medelst skogsförsäljning skaffa kontanter ytterligt inskränkts. Genom de föreslagna extra bidragen för särskilt hårt skattebelastade kommuner torde dock denna svårighet i viss mån kunna avhjälpas.

Anslagsform.

Rörande formen för anslagens beviljande torde följande synpunkter böra beaktas.

De flesta i denna motion diskuterade förslag innebära egentligen blott en tillfällig utökning av en statlig understödsverksamhet, som sedan flera år tillbaka bedrivits i syfte att uppmuntra till vissa grundförbättringsarbeten. Det kan då förefalla enklast att endast gå in för en vanlig höjning av de olika anslag, som i motionen beröras; givetvis med de justeringar i gällande utdelningsbestämmelser, som ändamålet kunde nödvändiggöra.

Exempelvis 1931 års skogskommitté har gått in på denna väg genom att förorda en sammanslagning av skogsutdikningsanslaget, statens skogsodlingsan-

slag och vissa nödhjälpsmedel till ett stort anslag. Storleken av detta anslag har fixerats så, att på 30 år huvudparten av våra härför lämpliga skogsmarker skulle vara övergångna.

Detta förslag bör enligt vår uppfattning utformas på annat sätt.

För att kunna hålla vid makt en billig, effektiv organisation för de verksamhetsformer, som här avses, måste *vissa grundanslag* kunna påräknas. Dessa anslag böra utgå någorlunda lika stora i olikartade ekonomiska konjunkturen. De betingas i första hand av vår tro på det svenska skogs- och jordbrukets framtid som ekonomiskt bäriga huvudnäringar och böra därför föras å jordbrukets huvudtitel. Sådana grundanslag bildas av statens skogsutdikningsanslag, statens skogsodlingsanslag och anslaget "till nyodling och förbättring å ofullständiga jordbruk". Å dessa grundanslag föreslås här endast relativt obetydliga höjningar.

Med hänsyn till rådade arbetslöshet vilja vi därutöver föreslå *rent tillfälliga anslag*, vilkas huvudmotiv är beredandet av arbetstillfällen och vilka sålunda måste bli av betydande storlek för att ge åsyftade resultat. På byggnadsanslagen böra icke belasta jordbrukets huvudtitel utan bokföras som tillfällig utgift för kapitalökning.

För dessa tillfälliga anslag måste, om de skola kunna rätt fylla sitt syfte, gälla särskilda bestämmelser, sådana att medlen snabbt komma till nytta, där de bäst behövas.

Skillnaden mellan grundanslagen och de tillfälliga anslagen ha på ett enligt vår mening lyckligt sätt kommit till uttryck i de författningar, som nu gälla för statens skogsutdikningsanslag (Svensk författningssamling nr 270—273/1927) och för "anslaget till understödjande av vissa tillfälliga skogsvårdsåtgärder å enskildes skogar (Svensk författningssamling nr 57/1932), och vi anse, att däri intagna bestämmelser kunna tjäna som förebild för de förordningar, som i anledning av här gjorda förslag kunna bli nödvändiga.

Ur bokförings-, förvaltnings- och allmän kontrollsynpunkt torde en hopslagning av statens skogsutdikningsanslag och statens skogsodlingsanslag vara mindre lämplig, och vi ha här gått in för att alltjämt behålla dessa anslag skilda åt.

Specialförslag berörande de olika grupperna.

Grupp 1. Statens skogsutdikningsanslag.

Från centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund har i skrivelse av 14 september 1932 för budgetåret 1933—1934 begärts ett anslag för sagda ändamål på 1 miljon kronor eller samma belopp, som utgick under föregående budgetår. Kungl. Maj:t har i årets statsverksproposition för ändamålet föreslagit 750,000 kronor.

Med hänsyn till statens skogsutdikningsanslags karaktär av grundanslag för skogsutdikningsverksamheten torde det vara lämpligt att i någon mån höja detta

anslag i samband med beviljandet av tillfälliga anslag för arbetslöshetens bekämpande.

Genom ett anslag av 1,300,000 kronor skulle arbetstillfällen skapas med omkring 550,000 dagsverken. Vi vilja därför föreslå, att 1,300,000 kronor under benämningen statens skogsutdikningsanslag måtte utgå som ett extra reservationsanslag för budgetåret 1933—1934. Bidragstilldelningen skall alltjämt ske efter de grunder, som angivas i kungörelsen nr 270 av den 27 juni 1927 med däri genom kungörelserna 365/1928 och 273/1930 gjorda ändringar. Från skogsutdikningsanslaget bör snarast möjligt medel utgå för anordnandet av ännu en fortsättningskurs i skogsdikning.

Grupp 2. Statens skogsodlingsanslag.

Från centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund har i skrivelse av den 14 september 1932 för budgetåret 1933—1934 begärts en medelsanvisning till statens skogsodlingsanslag med 350,000 kronor eller samma belopp, som utgått under budgetåret 1932—1933. I årets statsverksproposition ingår det med 350,000 kronor, vartill komma 150,000 kronor reserverade medel.

Det vill synas som om statens skogsodlingsanslag icke mött samma intresse som statens skogsutdikningsanslag, och olika faktorer ha därvid spelat in. Vissa län, exempelvis Bergslagslänen, Älvsborgs och Norrbottens län, ha sålunda icke alls utnyttjat de möjligheter, som anslaget givit. Särskilt vad gäller Älvsborgs och Norrbottens län måste detta betecknas som anmärkningsvärt, då inom båda länen finnes mycket att uträtta med detta anslags hjälp. Penningbrist och svårigheten att betesfreda nykultiverade områden torde över hela landet i viss mån ha lagt hinder i vägen för anslagets utnyttjande.

Ett sätt att öka intresset för statens skogsodlingsanslag särskilt ur arbetstillfällenssynpunkt vore, om författningen ändrades i syfte att utvidga dess giltighet. Enligt nu gällande bestämmelser (kungl. kungörelsen nr 270/1930) kan statsbidrag från detta anslag lämnas till röjningsgallring i de s. k. stavaskogsbestånden, d. v. s. överslutna markskogsbestånd ofta av upp till 70 års ålder men med mycket svag dimension och oförmögna att utan gallringsingrepp nöjaktigt utvecklas. Under år 1931 röjdes med bidrag från skogsodlingsanslaget c:a 1,100 har dylika bestånd. Dessa röjningsgallringar utgöra mycket lämpliga reservarbeten. Med hänsyn härtill vilja vi föreslå att röjningsgallringar med bidrag från statens skogsodlingsanslag må få utföras även *i ungskog av sådan beskaffenhet att det utfällda virket icke i nämnvärd omfattning kan tillvaratagas*. Med förefintliga tillväxt- och avsättningsförhållanden är denna förutsättning ganska sällan för handen i södra Sverige. Det torde sålunda i huvudsak bli Norrland och Dalarna, som kunna dra nytta av denna ändring.

Med hänsyn till arbetslöshetens fördelning inom landet kan detta måhända anses försvarligt. Någon ytterligare ändring i gällande bestämmelser torde ej vara erforderlig.

En utvidgad bidragstilldelning torde emellertid göra en höjning av skogs-

odlingsanslaget nödvändig, om detsamma skall kunna fylla sin uppgift som grundanslag. En höjning till 400,000 kronor synes härvid lämplig.

Grupp 3. Anslaget för nyodling och betesförbättring ävensom röjning å ofullständiga jordbruk.

I årets statsverksproposition har anslaget till nyodling och betesförbättring å ofullständiga jordbruk upptagits till samma belopp, varmed det utgick för budgetåret 1932—1933, eller med 1,200,000 kronor. Med samma motivering som under grupp 1 och 2 vilja vi föreslå en mindre ökning även för detta grundanslag eller till 1,300,000 kronor. Genom anslaget beredas betydande arbetstillfällen, men dessa utnyttjas i första hand av markägarna själva och deras hemmavarande folk. Genom statsbidragens maximering lämnar detta anslag i stort sett större arbetsmängd per 100 kronors bidrag än skogsdiknings- och skogsodlingsanslagen. I motsatt riktning verkar i viss mån det värde, med vilket gödning och frö ingå i slutsummorna. Vi våga dock räkna med att omkring 300,000 dagsverken utgå till arbetslösa, delvis i den form att ett odlingsbidrag i många fall möjliggör anställande av en dräng o. s. v.

Grupp 4. Anslag till understödjande av vissa tillfälliga skogsvårdsåtgärder å enskildes skogar.

Med anledning av kungl. proposition beviljade 1932 års riksdag ett extra reservationsanslag å 2,000,000 kronor med avsikt att genom skogsvårdsarbeten bekämpa arbetslösheten. Denna verksamhet, som bedrivits i enlighet med bestämmelser i kungl. kungörelsen nr 57/1932, synes på ett mycket lyckligt sätt ha fyllt sin uppgift och för relativt små kostnader skapat betydande arbetstillfällen. Då det nu gäller på bästa sätt möta en alltjämt ökad arbetslöshet, vilja vi föreslå en mycket betydande ökning av detta anslag såsom den kanske effektivaste och billigaste hjälpform, som över huvud kan utfinnas. Vi betrakta detta anslag som *ett av dagsläget betingat arbetslöshetsanslag* och vilja icke på något sätt hopblanda detsamma med statens skogsutdikningsanslag eller skogsodlingsanslag, ehuru jämväl dessa i sin mån bidra till att bereda arbetstillfällen.

Handhavandet av genom detta anslag understödd verksamhet bereder skogsvårdsstyrelserna svårigheter genom kravet på särskilt snabb expedition. Vi vilja därför framhålla, att i här gjorda förslag kalkylerats med ett förvaltningsbidrag av 20 % på beräknade statsbidrag eller med 8—10 på beräknad arbetskostnad, alltså något högre än vad som tidigare tillämpats.

Anslagets storlek bör helt avpassas efter den kraft med vilken man önskar ingripa mot arbetslösheten. Vi ha för denna arbetslinjes del stannat vid inemot 3,000,000 dagsverken. Efter en ackordsförtjänst per fullgott dikningsdagsverke av högst 5 kronor med ett statsbidrag på 40 % skulle för 2,500,000 dagsverken erfordras 5,000,000 kronor + 1,000,000 kronor till planläggning och förvaltning. För 300,000 dagsverken med röjningar o. s. v. skulle vid samma dags-

verkspris och med 50 % statsbidrag erfordras 750,000 kronor + 150,000 kronor i planlägnings- och andra kostnader. Totalt vilja vi till ett anslag för understödjande av vissa tillfälliga skogsvårdsåtgärder å enskildes skogar hemställa om 6,900,000 kronor, förvaltningsbidrag inberäknat, att utgå i enlighet med bestämmelserna i kungl. kungörelsen nr 75/1932. För den del av verksamheten, som kommer att beröra röjningsgallringen föreslås samma utvidgning av arbetsområdet, som under grupp 2 föreslagits beträffande statens skogsodlingsanslag.

Grupp 5. Anslag till understödjande av betesförbättring, nyodling, stenröjning och arrondering av svårbrukade åkrar.

Under åren 1927—1932 ha under rubriken "statsbidrag till nyodling och betesförbättring å ofullständiga jordbruk" särskilda anslag beviljats. För budgetåret 1932—1933 belöpte sig summan till 1,200,000. Intresset för dessa statsbidrag har varit så stort, att i regel endast omkring hälften av från hushållningssällskapen begärda belopp ha kunnat beviljas.

Det synes, som om en betydande reserv av produktiva arbetstillfällen här borde kunna mobiliseras. Man torde därvid lämpligast gå in för samma princip, som här föreslagits evad gäller skogsvårdsbidragen, och sålunda betrakta anslaget "till nyodling och betesförbättring å ofullständiga jordbruk" som ett grundanslag, direkt avsett för arbetslöshetens bekämpande. Denna verksamhet bör handhavas av hushållningssällskapen i huvudsak i enlighet med för nyodlingsanslaget gällande bestämmelser (kungl. kungörelsen nr 206/1927 med häri genom kungörelserna nr 326/1930 och nr 58/1931 gjorda ändringar) med de tillägg som erfordras för den snabba handläggning nödhjälpskaraktären kräver. I tillämpliga delar bör kungl. kungörelsen nr 57/1932 angående anslaget till understödjande av vissa tillfälliga skogsvårdsåtgärder å enskildes skogar kunna tjäna som förebild.

Statsbidraget bör sättas till 50 % å beräknad kostnad och utgå till beteskulturarbeten, nyodling, stenröjning och arrondering av välbelägna men svårbrukade åkrar. C:a halva anslaget bör läggas på betesförbättringar. I den mån avsättning för bruten sten kan erhållas till väggkassor eller på annat sätt, bör vid kostnadsberäkningarnas verkställande skälig hänsyn tagas till den inkomst som därigenom kan uppstå.

På grund av att vid här berörda arbetslinjer arbetsplatserna i regel komma att ligga bättre till och arbetet i huvudsak blir av mindre slitande beskaffenhet, torde dagsverkspriset i medeltal komma att räknas lägre än de rena skogsarbetena. Med 4 kronors medeldagsverkspris och 50 % statsbidrag skulle alltså för c:a 1,000,000 kronor kunna beredas omkring 500,000 dagsverken. Förvaltningsbidraget torde lämpligen kunna föreslås till 10 % å beräknat statsbidrag med hänsyn till det relativt koncentrerade och snabbt utförda planlägningsarbetet.

För budgetåret 1933—1934 vilja vi sålunda föreslå ett tillfälligt beredskapsanslag för statsbidrag till beteskulturarbeten och nyodling samt sten-

röjning och arrondering av välbelägna men svårbrukade åkrar på 1,100,000 kronor, att utgå i enlighet med här ovan angivna principer.

Grupp 6. Anslag till vissa vägarbeten.

I 1933 års statsverksproposition har vägväsendet tillgodosetts med mycket stora belopp. De vägtyper, som i denna motion upptagas, äro därför endast sådana, som mera direkt beröra skog och jordbruk och därvid speciellt ödebygds- och vissa utfartsvägar. Ur synpunkten av arbetslöshetens bekämpande särskilt i Norrlands skogsbygder torde det vara synnerligen väl motiverat att i detta sammanhang framföra denna fråga. Med hänvisning till den allmänna motiveringen vilja vi under denna rubrik föreslå ett statsanslag på 3,000,000 kronor. De arbetstillfällen, som härigenom kunna beredas, torde approximativt kunna beräknas till omkring 1,000,000 st.

Grupp 7. Tilläggsanslag för hårt skattetyngda kommuner med stor arbetslöshet.

Finansieringen av här föreslagna nödhjälpsåtgärder är avsedd att underlättas genom ett effektivt samarbete mellan stat, kommun och enskilda. Staten förutsättes bidraga med 40—50 % av beräknade kostnader, kommunerna med intill 40 %, där så anses nödvändigt, och de enskilda markägarna med resten. Denna plan avser alltså att aktivt intressera alla parter i kampen mot arbetslösheten.

En svårighet härvidlag är att i de kommuner, där arbetslösheten är störst och varat längst, en allmän utarmning blivit följden, som väsentligt minskar kommunernas och även de enskildes förmåga att bidraga. Det torde därför få anses nödvändigt att kraftigare understödja dessa särskilt svårt drabbade enheter.

Detta kan ske genom att till behövande kommuner lämna tilläggsbidrag av statsmedel för att delvis avlösa kommunens andel. I viss utsträckning har ett motsvarande tillvägagångssätt tidigare tillämpats av statens arbetslöshetskommission vid utdelande av statsbidrag till s. k. statskommunala reservarbeten. Dessa förhöjda bidrag ha utgått med högre belopp till ekonomiskt svagare kommuner.

I överensstämmelse härmed vilja vi föreslå att extra statsbidrag med intill 30 % å beräknad arbetskostnad ställes till förfogande att utgå till sådana arbeten, som i denna motion upptagits, och som utföras inom skattetyngda kommuner med stor arbetslöshet.

Medlen böra handhas av statens arbetslöshetskommission och efter ansökan utlämnas till respektive kommuners arbetslöshetskommittéer.

Att beräkna storheten av här berört extra statsbidrag till kommunerna är synnerligen svårt. Förslagsvis vilja vi upptaga ett belopp av c:a 10 % av total beräknad arbetskostnad, vilken för i denna motion föreslagna arbeten torde uppgå till i runt tal 28,000,000 kronor. Det extra statsbidraget till kommunerna skulle sålunda uppgå till omkring 2,800,000 kronor, vilket belopp sålunda föreslås att i mån av behov utgå för härovan berört ändamål.

b) *Skapandet av varaktiga arbetstillfällen.*

Långt mera betydelsefullt än de tillfälliga åtgärder, som kunna föreslås till arbetslöshetens bekämpande, är skapandet av varaktiga arbetstillfällen. Inom de näringsgrupper, som här berörts, skogs- och jordbruk, finnas i detta hänseende lyckligtvis stora möjligheter. 1931 års skogssakkunniga ha i sitt slutbetänkande av den 4 januari 1933 grundligt ventilerat dessa spörsmål och framkommit med en mängd värdefulla positiva förslag.

Till alla dessa förslag, evad de beröra utsträckt användning av träbränsle, övergång i möjligast vidsträckta mån till träkol vid motordrift o. s. v., vilja vi uttala vår fulla anslutning.

1931 års skogssakkunnigas betänkande utgör en så fullständig motivering för de åtgärder, som i denna punkt avses, att en ytterligare sådan torde vara obehövlig.

I tvenne punkter vilja vi dock gå längre än de sakkunniga. Dessa ha föreslagit en utökning av gasgeneratorlånafonden med 500,000 kronor. Med hänsyn till den utomordentliga betydelsen av att snabbt få till stånd en allmän övergång av den tyngre motortrafiken till träkolsdrift och med hänsyn till de obetydliga kostnader denna låneverksamhet åsamkar statsverket, anse vi en utökning av lånafonden med 800,000 kronor till 1,000,000 kronor jämte erforderliga medel för täckande av den räntebrist, som uppkommer till följd av föreslagen räntefrihet, i runt tal 45,000 kronor, nödvändig.

Vidare torde det för en utsträckt vedeldnings bedrivande vara av betydelse att den merkostnad, som vid användning av inhemskt bränsle vid landstingens värmeanläggningar uppstår, i likhet med vad för statens verk föreslagits, ersattes från särskilt statsanslag, där ordinarie stat i viss utsträckning överskrides. Samma grunder, som 1931 års skogssakkunniga föreslagit att gälla även för merkostnadsersättning till statens verk, borde härvid gälla även för landstingens. Kostnaden för denna utökning enligt 1931 års skogssakkunnigas förslag torde kunna överslagsvis beräknas till c:a 50,000 kronor, vilket belopp vi sålunda vilja anhålla ställes till förfogande utöver de 300,000 kronor, som erfordras för den statliga övergången till inhemskt bränsle.

Det kanske effektivaste av samtliga förslag, som framkommit i syfte att bereda bättre virkesavsättning och ökade varaktiga arbetstillfällen, är det, som 1931 års skogssakkunniga föreslagit för bränslepropaganda.

De 50,000 kronor, som av dessa för ändamålet begärts, vilja vi på det livligaste tillstyrka och föreslå också här samma belopp eller 50,000 kronor att i enlighet med av de sakkunniga föreslagna principer utgå till propaganda för inhemskt bränsle.

För socialstyrelsens värmetekniska avdelning föreslå vi i likhet med 1931 års skogssakkunniga 80,000 kronor, att utgå enligt av dem angivna grunder.

Sammanfattning.

De i denna motion framställda olika förslagen till arbetslöshetens bekämpande kunna sammanfattas på följande sätt, vad rör begärda belopp, och det ungefärliga antal dagsverken, som därigenom kunna beräknas komma till stånd. Av under grupp 1, 2 och 3 upptagna antal dagsverken utföras dock en del av ägarna själva. Överslagsvis torde denna arbetsmängd kunna uppskattas till c:a 400,000 dagsverken.

I. Anslag avseende engångsarbeten.

	Kr.	C:a dags- verken
1. Statens skogsutdikningsanslag	1,300,000	550,000
2. „ skogsodlingsanslag	400,000	170,000
3. Anslaget för nyodling m. m. å ofullständiga jord- bruk	1,300,000	600,000
4. Anslag för bekämpande av arbetslösheten genom vissa skogsvårdsarbeten å enskildes skogar		
a) skogsdikning	6,000,000	
b) skogsodling, röjningshuggningar o. s. v. 900,000	6,900,000	2,800,000
5. Anslag för bekämpande av arbetslösheten genom vissa beteskultur- och odlingsarbeten å enskildes marker	1,100,000	500,000
6. Anslag för arbetslöshetens bekämpande genom vissa vägbyggen	3,000,000	1,000,000
7. Tilläggsanslag för hårt skattetyngda kommuner..	2,800,000	
Summa	16,800,000	5,620,000

II. Anslag avseende beredande av varaktiga arbetstillfällen.

- a) direkta anslag i avsikt att nå utökad användning av inhemskt
träbränsle kr. 525,000
- b) utökning av lånefonden för gasgeneratorer för motordrift .. „ 800,000

Med stöd av vad ovan anförts få vi, som angående avdelning I. punkterna 6 och 7 avlämna särskilda motion, härmed hemställa, att riksdagen för budgetåret 1933—1934 i huvudsak enligt i denna motion angivna grunder måtte anvisa:

I. För beredande av tillfälliga arbetstillfällen.

- 1. Under benämning *statens skogsutdikningsanslag* under nionde huvudtiteln ett extra reservationsanslag å 1,300,000 kronor.
- 2. Under benämning *statens skogsodlingsanslag* under nionde huvudtiteln ett extra reservationsanslag å 400,000 kronor.
- 3. Under benämning *anslaget för nyodling och betesförbättring* samt stenröjning å ofullständiga jordbruk ävensom ett extra reservationsanslag å 1,300,000 kronor.

4. Under benämning *anslaget för bekämpande av arbetslösheten genom vissa tillfälliga skogsvårdsarbeten å enskildes skogar* under utgifter för kapitalökning ett extra reservationsanslag 6,900,000 kronor.
 5. Under benämning *anslaget för arbetslöshetens bekämpande genom vissa tillfälliga beteskultur- och odlingsarbeten å enskildes marker* under utgifter för kapitalökning ett extra reservationsanslag å 1,100,000 kronor.
- II. *För beredande av varaktiga arbetstillfällen genom åtgärder för ökad användning av inhemskt bränsle.*
1. Direkta anslag under utgifter för kapitalökning ett extra reservationsanslag å 525,000 kronor.
 2. Såsom kapitalökning för lånefonden för inköp av gasgeneratorer för motordrift ett reservationsanslag å 800,000 kronor.

Stockholm den 21 januari 1933.

Gustav Andersson,
Leabo.

M. L. Petersson,
Broaryd.
